

Izšla vsak dan razen nedelj in praznikov.
Izšel dnevnik razen nedelj in praznikov.

PROSVETA

Uredništvo in administrativni prostori:
2657 S. Lawrence Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4904

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETO—YEAR XXII. Chicago, Ill., četrtek, 17. oktobra (October 17), 1929. STEV.—NUMBER 244

Kirurgi kritizirajo ameriške delodajalce

22,000 delavcev je bilo ubitih in čez milijon ranjenih pri delu v letu 1927. To je velika sramota za civilizirane Združene države, pravijo zdravniki na zborovanju.

Chicago. — Na zborovanju 3000 ameriških kirurgov ali ranocelnikov v hotelu Stevens (vseh kirurgov v Združenih državah je 9000) je bilo v tork zvečer ostro kritiko škandaloznih razmer v ameriških industrijah, ki dopuščajo, da je vsako leto na tisoče delavcev ubitih in približno milijon ranjenih pri delu.

Dr. Frederic A. Besley iz Chicago in Waukegana je poročal, da je bilo 22,000 delavcev ubitih in čez milijon ranjenih v ameriških industrijah v letu 1927. "Razmere v premoženjskih in West Virginiji so jako slabe," je rekel dr. Besley, "toda v nekaterih krajih Oklahome, kjer je oljna industrija, so razmere glede telesne varnosti delavcev tako slabe, da je sramota za Ameriko. Človek bi ne mogel verjeti, da je kaj takega mogoče v civilizirani deželi."

Dr. Besley je nadaljeval, da glavni vzroki teh razmer so prve brezbrzičnosti delodajalcev, drugi izolacija (osamljenost) delavcev, tretji pomanjkanje ekonomske uvidenosti in četrti nepopolnost odškodninskih zakonov. Največji problem kirurgov je danes "travmatična kirurgija" (oskrbovanje pobitih in ranjenih ljudi), ki pa je zelo zažena. Ranocelniki šola se ne briga dovolj za to vrsto svojih dolžnosti. Mnogi zdravniki, ki bi radi nudili prvo pomoč ranjenim delavcem, nimajo najmanjših pripomočkov. Tovarne tudi niso oskrbljene z dovolj zmogljivimi kirurgi.

Nekateri industrijske družbe vrše vzorno delo, je dejal govornik. Med temi je pohvalil Illinois Steel Company v Garyju in American Telegraph & Telephone Co., ki imata po njegovem mnenju vse potrebno pripravo in dobre zdravniške oskrbovanje ponesrečenih delavcev. So pa druge družbe, ki zelo slabo nadzorujejo svoje tovarne in rove glede zdravja in varnosti delavcev; nekatere bi sploh ne smele poslovati. Prav tako so delavci, ki čezmerno riskirajo svoje življenje. Nekateri strojevodje in dobri zdravniki za oskrbovanje ponesrečenih delavcev. So pa druge družbe, ki zelo slabo nadzorujejo svoje tovarne in rove glede zdravja in varnosti delavcev; nekatere bi sploh ne smele poslovati. Prav tako so delavci, ki čezmerno riskirajo svoje življenje. Nekateri strojevodje in dobri zdravniki za oskrbovanje ponesrečenih delavcev.

ALI PREJEMATE VIŠJE PLACE

Profiti 30 odstotkov večji kot lansko leto.

New York. — (F. P.) — Ako ameriško delavstvo ni v prvi polovici tega leta prejelo 30 procentov višje plače kot lansko leto — well, it's our own bad luck. Delničarji 749 velikih korporacij so bolj srečni. Njihova "plača" za prvih šest mesecev je porasla za 30 centov na dolar. Lansko leto je bilo za vse velike korporacije leto prosperitete in velikih dividend. Letos vlada pri njih pa superprosperiteta. Za prvih šest mesecev se je dobiček 749 kompanij zvišal na \$1.875.287.000 — bo dosti boljše za francosko Riviero, za stare dni in za politično korupcijo.

Afganci imajo novega kralja. Tarmez, Rusija, 16. okt. — Semkaj je prišla vest, da je Nardkan, ki je osvojil glavno mesto Kabul in izgnal uzurpatorja Habibullaha, bivšega bandita in vodenoš, iz dežele, zasedel kraljevski tron Afganistan. To je četrty kralj omenjene azijske dežele v tem letu.

Fordova prohibicija propadla

Rio de Janeiro, 16. okt. — Prohibicija, katero je Henry Ford dekretiral za domačine, ki delajo na njegovih plantažah kavekova v Braziliji, je flakso. Ko so domači delavci uvideli, da prohibicija velja samo za nje, ne pa za Fordove nadzornike in delovodje, so se uprili in pritožili na brazilsko oblast, ki ne prepušča opojne pijače. Nato je policija ovrgla Fordov dekret.

Magnat zanikal avtorstvo okrožnice

Pravi, da mu ni znano, kdo je spisal zaupni cirkular.

Washington. — (F. P.) — Predsednik Niagara Falls Power kompanije, A. Schoellkopf, je pred zvezno obrtno komisijo zanikal obdolžitev, da je on spisal zaupni cirkular. V cirkularju so bila navodila magnatom elektrike, kako naj postopajo, da dobijo zvezno elektrarsko komisijo pod svojo kontrolo in se iznebe njene glavnega računovodje Wm. V. Kinga, ki pazi na zvitke vladarje.

Na zaslišanju je predsednik te močnega kompanije priznal razne okoliščine, ki so ga implicirale, da mu mora biti pač znano, kdo je spisal dotični cirkular, ki je v Washingtonu naredil veliko senzacijo. Priznal je, da je King povzročil veliko sitnosti njegovi družbi radi knjigovodnega sistema, ki ga je predpisal za vse družbe elektrike, ki operirajo na vladnih vodnih koncesijah. Kakor tudi to, da je njegova družba plačala \$1.500.000 za vodne sile gotovim privatnim interesom pod pogojem, da jih odstopi vladi, nakar jih bo od vlade dobila Niagara Falls Power kompanija (Morganovo podjetje).

O teh stvareh je govoril tajni memorandum. Vendar je pa Schoellkopf obrtno komisijo zagotovil, da mu o njem ni nič znanega. Na drugi strani je pa odvetnik Chantlant, ki je izpraveval magnata, dokazal, da se je podpredsednik te kompanije, Wm. Kelley, ki je bil promoviran v to službo od zvezne elektrarske komisije, kjer je imel službo inženirja, večkrat prišel v Washington, da bi dosegel slične stvari kot jih predvideva tajni memorandum.

Zaslišan je bil tudi "svetovni inženir" trusta elektrike, M. O. Leighton. Predno je prišel memorandum v javnost, je Leighton rabil slične argumente v uradu zvezne elektrarske komisije. Vendar je tudi on zanikal vsako znanje o tem cirkularju.

Kdo ga je spisal, bi bilo zanimivo izvedeti, ker avtor bi bil prišljen, da bi razkril marsikako skrivnost trustjanov elektrike, ki grabijo vodne sile od vlade, prešajo denar iz ljudskih žepov, vodijo propagando proti podzavljenju industrij in korumpirajo vladne funkcionarje.

Francija, Italija in Japonska so se odzvale.

London, 16. okt. — Francija, Italija in Japonska so sprejele povabilo na konferenco pomorskih sil v svrhu redukcije mornaric, ki se vrši meseca v Londonu po dogovoru med Anglijo in Ameriko. Angliška vlada je prejela odgovore. Francija in Italija sta odgovorili, da se udeležita konferenco z gotovimi priidki, ki so znani. Obe sta proti odpravi podmornikov.

Železniški delavci dobili zvišanja.

Chicago. — Delavci, ki delajo v popravilnicah lokomotiv pri Chicago & Alton železnici, so dobili povišanje plač za pet centov na uro.

PRELJUBI STRIC SAM JE BIL FI-NO OROGAN

Zvezni kontroler je odkril nov škandal. Vladni plovni odbor je delal s premoženjem vlade kot dela svinja z mehkom. Senatna preiskava na vidiku.

Washington. — Zvezni kontroler McCarli je odkril nov škandal, ki menda nima para v zgodovini Amerike z ozirom na neupoštenost, slabo gospodarstvo, ako ne direktno korupcijo gotove skupine vladnih funkcionarjev. Prizadet je zvezni plovni odbor, ki je privatnim interesom v pravem pomenu besede podaril skoraj 400 milijonov dolarjev vladnega premoženja.

Med vojno je vlada zgradila veliko trgovsko mornarico, za katero je potrošila 408 milijonov dolarjev. Pred več leti so lobisti privatnih plovbnih interesov pridobili večino kongresa za propozicijo, da se vlada iznebi svoje trgovske mornarice. Zvezni plovni odbor, v katerega sta Harding in Coolidge nastavila "najmanjše" reaktivacijo in velike zagovornike ideje, da vlada ne sme konkurirati s privatnimi interesi, je dobil od kongresa nalogo, da ličvidira, to je proda vladno trgovsko mornarico pod "najboljšimi pogoji."

Več let je ta odbor "prodajal" ogromno vladno opremo in jo do malega že popolnoma likvidiral. Pred nekaj časi je prišel zvezni kontroler McCarli pregledovati poslovne knjige tega odbora in je odkril škandal, ki smrdi do neba.

Premoženje, ki je stalo vladno 408 milijonov dolarjev, je ta odbor prodal za manj kot 44 milijonov dolarjev. To je le nominalna vsota, ker je odbor faktično prejel le \$15.414.000. Razlika v znesku okrog 29 milijonov dolarjev je v ničevnih zadolženih.

Gospodarstvo tega odbora je razvidno iz sledečih slučajev, ki predstavljajo le majhen del škandala:

Odbor je prodal skupino ladij za vsoto \$8.487.000. Od te vsote je prejel le \$298.839.50. Preostali dolg je bil črtan. Edenindvajset električnih pihalnikov je prodal za vsoto \$5.10. Dva razložljiva čolna, ki sta merila po 26 čevljev, je prodal za \$15. Osem strojev, ki so stali vsak \$28.000 do \$30.000, je prodal za \$600. Več drugih strojev, ki je vsak stal do \$60.000, so bili prodani po \$1000. Neki stroj, ki je stal vladi \$105.000, je bil prodan za \$2500.

Odbor je prodal grupo ladij za vsoto \$325.000. Ta transakcija je tudi vključevala, da mora odbor ladje popraviti na vladne stroške, predno jih odda. To je tudi storil. Rezultat je bil, da je vlada faktično doplačala za to transakcijo okrog \$140.000.

Drug pogoj te transakcije je bil, da se je privatna linija zavezala prevzeti ladje le tedaj, ako dobi kontrakt od vlade za prevažanje prekomorske pošte. To se je tudi zgodilo. Družba je dobila kontrakt za dobo deset let, ki je za družbo vreden okrog štiri milijone dolarjev na deset let.

Plovni odbor je bil tudi jako dober upnik. Navadna procedura transakcij je bila, da je odbor rekel kupcu približno sledeče: "Ako hočeš plačati stricu Samu, je dobro, ako ne, bomo ostali vseeno prijatelji."

Rezultat tega je bil, da je vlada prejela malo gotovine za bogato opremo, več pa obljub v obliki ničevnih zadolžen, katere je odbor ali vrnil kupcem ali pa dolg enostavno črtal, ako je prejel malo podkupnino.

Neki dolg v vsoti \$23.328 je bil črtan proti plačilu \$1000. Drugi dolg v znesku \$100.000 je bil črtan proti plačilu \$16.000. Tretji dolg v vsoti \$43.000 je bil črtan proti plačilu \$7000.

Sovjeti nabasali cerkve s kruhom

Moсква, 16. okt. — Sovjetske oblasti so odredile, da se cerkve v industrijskih središčih porabijo kot skladišča za živila s pšenico in drugim zrnjem, kjerkoli manjka primernih poslopih. Na stotine cerkva so se napolnili z žitom. Vlada skrbi, da ne bo prihodnje zimo zmanjkalo žita v mestih in velela je napolniti vsa rezervna skladišča.

Federacija sklenila organizirati jug

Organizatorična kampanja tekatih in drugih delavcev v južnih državah poide na stroške glavne organizacije.

Toronto, Ont., Kanada, 16. oktobra. — Delegatje Ameriške delavske federacije so večeraj soglasno sklenili na letni konvenciji, da federacija prevzame vodstvo in odgovornost za organiziranje tekatih in drugih delavcev na jugu Združenih držav. Sklep je prišel, ko so delegatje slišali celo vrsto apelov za sklenitev oziroma na situacijo v Severni Karolini in Tennesseeju.

Resolucija določa, da eksekutiva A. F. of L. koncentrirajo organizatorje vseh involviranih v njih na jugu v prihodnjem letu in da se v ta namen ustanovi poseben sklad. Resolucija se glasi, da je tekatih uniži ali katerikoli drugi posamezni uniži nemogoče izvršiti nalogo organiziranja valed desperatne in brutalne opozicije industrijskih baronov na jugu; v dokaz so navedeni hladnokrvni umori članov unije v Marionu.

Predsednik Green je takoj imenoval odbor, ki bo zbiral sklad za vojno na jugu.

Konvencija je tudi ponovila sklep lanske konvencije glede "kompletnega organiziranja delavcev v avtomobilskih tovarnah."

Danes poseti konvencijo angleški delavski premier MacDonal. Njegov govor prinesemo jutri.

Finančna bilanca Anglije.

London. — Vladni dohodki za prvo polovico angleškega fiskalnega leta znašajo 24 milijonov dolarjev več kot pa znašali za drugo polovico lanskega leta. Kljub temu ima državna blagajna še 360 milijonov dolarjev deficita, ki se je pod delavsko vlado znižal za 20 milijonov dolarjev v primeru z deficitom, ki ga je imela vlada pred enim letom.

Drugi način čednega gospodarstva republikanskega in demokratskega plovbnega odbora v zvezi s črtanjem nakupnih idologov je bil tudi ta, da je odbor prodal zadolžnice lastniku po nizki ceni. (Vse skupaj diši po spretni, a velikanski korupciji, ki daleč nadkriljuje Teapotdomski škandal).

Neki kupce je prvotno plačal opremo v zadolžnicah v vrednosti \$1.500.000. Pozneje je te zadolžnice indirektno kupil od odbora za vsoto \$128.750. Slično je storila tudi gotova kompanija. Svoje zadolžnice (note) v vrednosti \$6.500.000 je kupila od odbora za \$608.000.

Enako je storila tudi neka kompanija, ki je kupila zadolžnice svoje podružnice v vrednosti \$5.500.000 za \$77.980. Kdo so te kompanije, McCarli ne omenja v svojem poročilu.

Pričakuje se, da bo v afero posegel senat. V ta namen je senator McKellar iz Tennesseeja že predložil resolucijo za senatno preiskavo. Predsednik Hoover je pa dal navodilo justnišemu tajniku, da preišče to ogromno korupcijo z legalnega stališča, namreč ako je prizade te mogoče tirati pred sodišče.

Senat srečno rešil deželo "revolucije"

Amerikanci lahko čitajo "pohujšljive" knjige; ne smejo pa čitati "nevarnih" knjig, je določil senat.

Washington. — (F. P.) — Dežela je rešena pred "revolucijo," ni pa rešena pred pohujšanjem. Nekako tako se lahko smatra odločitev senata v zadevi določbe v carinski predlogi o cenzuri knjig, ki prihajajo v Ameriko iz pregrešne in prekuškega sveta.

Ta zadeva bi bila lahko komična, ako bi ne imela večjega pomena za deželo. Kaj bi rekli Jefferson, Franklin, Lincoln, Emerson in drugi ameriški revolucionarji o današnjem ameriškem gosjastvu, ni težko uganiti. Da bo kdaj prišlo v deželi do vladne cenzure knjig, se jim gotovo ni o tem sanjalo.

Ker je senat zavrgel prvotno določbo o splošni cenzuri "nemoralnih ali nevarnih" knjig in jo nadomestil s amandmentom, ki dovoljuje, da bodo carinski cenzorji listali le po "nevarnih" knjigah, je s tem za 50 procentov znižal možnost zasmeševanja od znanjega sveta.

Ameriškim puritanom ta ukrep gotovo ni po volji, ker oni zahtevajo trnek in glisto. Senat jim je pustil le trnek, glisto je pa vrnil v vodo. Sedaj bomo lahko dobili iz Evrope ali pa od drugod "nemoralne" knjige, ne pa "prekuških." (Prve kot druge lahko sami produciramo doma, kar je vseeno velika tolažba).

Odlok senata je kljub temu značilen. V širšem smislu pomeni, da moralna pohujšanja ni toliko nevarno za status quo. Bolj nevarno so pa knjige radikalnejše vsebine, ki navajajo čitatelja na socialno upornišvo. Vendar je stvar bolj komična kot resna, ker je senat s tem odlokom le osmešil Ameriko. Ni je pa obvaroval pred razširjenjem "prekuških" idej. Taki odloki jih le pospešujejo.

Senator Dill iz države Washingtona je senatorjem to tudi dokazoval. Vprašal je konservativce, ali mislijo uvesti cenzuro za transmisijo "radikalnih" idej po radiu, ker te se lahko pošilja iz ene dežele v drugo, ne da bi jih mogli cenzorji uloviti in pregledati. Povedal je senatorjem, da ima Rusija ob poljski meji več radiopostaj, ki jih obrne proti Poljski vsakokrat, kadar iz Moskve pošiljajo govore v poljskem jeziku.

Dillu so se pridružili tudi senatorji Cutting, ki je citiral manjšinski izrek vrhovnega sodnika Holmesa v zadevi Rožke Schwimmerjeve, Wheeler in Walsh iz Massachusettsa. Wheeler je citiral radikalne apise Ramsay MacDonalda, ki so na podlagi sprejetega amandmenta lahko zabranjeni v deželo.

Jako praktična sta bila senatorja Robinson iz Indiane in Heflin iz Alabame, oba višja duhovna Kukulkskanovcev. Prvi je vprašal, ali more čitanje radikalne literature imeti dobro posledico za deželo. Ako ne, tedaj naj jih senat zabrani.

Heflin je šel nekoliko dalje in je s slavnim očakom povedal, da "poskušajo anarhisti in črno-rasjeniki razdežati ameriške institucije" potom importirane literature.

Trammell iz Floride je rekel, da je Kristus ukazal svojim apostolom, da morajo kaznovati vse ljudi, ki prezirajo krščansko življenje. (Kapitalizem je evidentno v skladu s Kristusovimi nauki, po mnenju tega senatorja.). Večina senata bo lahko mirno spala, ker se gotovo zaveda, da je rešila deželo pred revolucijo. Pred sv. Petrom se bo lahko zagovarjala, da ni kriva, ako se bo Amerika pohujšala s čitanjem "nemoralnih" knjig, ki jih bomo sedaj lahko dobili iz ribaldne Evrope.

Kitajska revolucija se pretvarja v komično oporo

"Upornik" Jen se prelevil v lojalista in aretirat "kristjanskoga" generala.

Sangaj, 16. okt. — Nova civilna vojna na Kitajskem med kuomintangom (ljudsko armado) in kuomintangom (ljudsko stranko) vsakakor pade v vodo, če je vest iz vladnih virov v Nankingu resnična.

Vest, ki je bila objavljena večeraj, se glasi, da je governor Jen Hsi-shan 14. oktobra aretirat in vrnil v zapor "kristjanskoga" generala Feng Juh-shanga, voditelja kuomintanga in upornika proti vladi. Jen je brzojavil Kajšeku, da je svest vladi in da bo pomagal izvajati politiko razoroženja, kateri se je Feng uprl.

Prejšnja vest je bila, da sta se Feng in Jen zedinila za vojno in strmoglavljenje Kajšekove vlade.

Mehiške delavstvo proti Gillovi osnovi

Morones je rekel, da federacija vodi kampanjo proti predlogi.

Washington. — Ko se je prejšnji teden nahajal v tem mestu Louis N. Morones, mehiški Gompers in minister dela in trgovine v Callesovi vladi, je rekel, da je Mehliška delavska federacija nasprotna delavski predlogi, ki jo je izdelal in predložil kongresu sedanji predsednik Gil.

Predlog, ki je mehiški kongres najbrže sprejme, je jako dalekosežnega pomena, ker bi vladi dala kompletno regulacijo delovnih razmer. Ako bo prišla v veljavo, bodo podjetniki in delavci pod absolutno regulacijo vlade. Tradicionalna svoboda stavek, odpustanja in iskoriščanja delavstva bo ukinjena.

Morones, katerega moč je jako zatemnela v Mehiki radi spora z Gillovo skupino in radi nečednih metod, ki se jih je posluževal v svojo korist in proti katerim se je delavstvo pričelo upirati — je rekel, da federacija vrši veliko agitacijo proti sprejemu predloga.

Velika naročila železniške opreme.

Washington. — Ameriške železnice prvega razreda so v tem letu že naročile 70.000 novih tovornih vagonov in predno bo leto končano, bodo naročila znašala še nadaljnih 30.000. Tudi veliko novih lokomotiv je bilo že naročenih. 100 težkih lokomotiv je naročila Pennsylvania družba. Tudi naročila za tračnice so velika. New York Central jih namerava naročiti 200.000 ton in Pennsylvania 310.004 ton. To bo največje naročilo tračnic v zgodovini železnice.

Višje sodišče odgodilo obravnavo.

Pittsburgh. — Morilec Barokoskija je prihitel na pomoč državno vrhovno sodišče, ki je za negotovo dobo odgodilo obravnavo proti kozakom Lysterju, Wattau in Slapikasu. Sodnik kriminalnega sodišča Howland, pred katerim bi se imela vršiti obravnava, je apel zagovorništvu za odgoditev obravnave zavrnil. Ob enajsti uri so se zagovorniki obrnili na najvišje sodišče Mellonovega kraljestva, ki je odgodilo obravnavo.

'Čebulni kontinent' dobi železnice.

Hamilton, Bermuda. — Kljub temu, da se otok Bermuda ali "čebulni kontinent" nahaja le par sto milj južnovzhodno od Amerike, bo na njem še sedaj potekla prva železnica. Merila bo 24 milj in bo stala \$100.000.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodnina: na Zveznem dravstvu (vse Slovene) in Kanadi \$0.50 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; na Chicago in Cincin \$0.75 na leto, \$3.75 na pol leta; na Ameriške \$0.40.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$0.50 per year, Chicago and Cincin \$0.75 per year, foreign countries \$0.90 per year.

Cene glasilov po dogovoru. — Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on application. — Manuscripts will not be returned.

Naslov na vse, kar ima stik s letom: PROSVETA
2537-58 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Glasovi iz naselbin

Vollina kampanja v Clevelandu.
Cleveland, O. — Vollina kampanja je v teku in blizu se dan volitev, ki se vrše 5. novembra. Kandidatov imamo veliko in izgleda, da bodo spet demokratje in republikanci zasedli važna mesta, ker oni postavijo svoje agente v volilne koče, da štejejo glasove. Tako se je dogajalo doslej, mi delavci pa moramo biti oprezní, da se ne pripetijo nepravilnosti. Demokratje in republikanci, ki so že stara kapitalistična mašina, se vedno potegujejo za mestne stolčke. Kaj zastopajo, je vsem znana stvar.

Strank in stranic je v Clevelandu veliko število, med njimi tudi Slovenci, ki hočejo priti na stolčke. Dosedaj niso našli koncilmanov napravili za delavstvo ničesar dobrega. Prodali so zemljišče mestu Clevelandu za visok denar in skoraj izpraznili mestno blaginjo, katero bomo mi delavci spet morali napolniti z davki, katere nam bodo nalagali. Odgovorni so za velik škandal, kljub temu imajo pogum priti pred delavstvo, da jih izvoli, da bodo lahko v bodočnosti obirali mestno blaginjo.

Demokratje in republikanci obljubujejo vse mogoče stvari, toda svojih obljub ne spojinjo nikdar. Delavci mesta Clevelanda imajo socialistične kandidata na volilni listi. V prvem distriktu je kandidat John Willert, v drugem Joseph Martinek in David Solomon, v tretjem Henry Kullman in v četrtem Sidney Yelen. Ako hočete in želite imeti pošteno volitev v mestni zbornici, ki bodo zastopali delavske interese, tedaj volite vsi socialistične kandidata.

Vprašajte po programu drugih strank, pa boste videli razliko. Demokratje in republikanci nimajo delavskega programa, oni imajo kapitalistični program, ki je naperjen proti delavskim organizacijam. Socialisti žele, da se delavstvo organizira ter da se brezposelnost zmanjša. Za delavce, ki nimajo dela niti denarja, naj bi mestna uprava skrbela, da dobe delo in otroci teh do šestnajstega leta, ali dokler ne začnejo delati, bi morali imeti prosto vožnjo na ulični železnici, za druge pa naj bi bila 5 centna vožnina. Mestna uprava bi morala imeti kontrolo nad cestno železnico in jo obratovati, ne pa privatni spekulantje. Delavstvo ima pravico do organiziranja v unije, da si pridobi večji kos kruha.

To je program socialistične stranke. Nobena druga stranka nima takega programa in ga ne bo nikdar imela. Čitajte socialistični program in ga preštudirajte, pa boste videli, kdo je vaš prijatelj in kdo sovražnik. Volite vsi socialistične kandidata, ker so oni najbolj iskreni, se bojujejo za delavske pravice in končno osvobodijo delavskega razreda izpod kapitalističnega jarma. Ne glejte na narodnost, ampak glejte na osebe, ki imajo ideje in čut za delavstvo in se ne boje pokazati resnice sovražniku. Ako želite sebi in delavskemu razredu dobro, tedaj volite kandidate soc. stranke. Dajte priliko, da pridejo socialisti v mestno zbornico in vam pokažejo, koliko lahko store za delavce. Staro gardo poznamo kot staro šaro, ki spada v muzej.

G. L. Pirc naznanja z velikimi črkami kandidate stare mašine in jih oglašča med Slovenci, češ, da so izposlovali mestna dela našim ljudem. Toda ti morajo tudi garati za nizko mizro za svoj kruh. Ni dovolj, ako Slovenci dobijo mestna dela, ker to ničesar ne pomeni. G. Pirc oglašča za denar, ker njemu ni za ideje, on gleda na denarno mošnjo, ki je njegov Bog. Zato pa sili slovenske delavce, naj volijo kandidate, da dobi obljubljeni delež, za delavce se pa ne briga.

Prišel bo enkrat čas, ko bo delavstvo spregledalo in obodilo malopridnežke, ki izrabljajo mestno blaginjo. Delavci in delavke, premislite dobro koga volite, ne vrate svojih glasov v stran, volite socialistične kandidata. Nisi živi socializem, ki mora zmagati in pomesti z onimi, ki nas varajo in zapeljujejo.

Proč s prevaranti in na volilni dan 5. novembra vsi v volilne koče, da oddamo svoj glas socialističnim kandidatom — K. T.

"Stari in mladi."

Newburgh, O. — Malo se ališ iz nase naselbine, ali da ne boste mislili, da smo popolnoma zapali, se jaz malo oglašim o razmerah in napredku naselbine. Jesenski dnevi so tukaj in listje je začelo padati. Ljudje so začeli zahajati v plesne dvorane, zopet je tukaj sezona iger, koncertov in plesnih zabav. Ženski klub SDD je imel 28. sept. veselico, ki se je prav povojno obnesla. Hvala lepa vsem direktorjem in delničarjem, ki so se v tako velikem številu udeležili prireditve; in tudi tistim, ki so prišli nam delat zabavo od drugod.

Dne 27. okt. priredi dramsko društvo "Balkan" krasno igrano "Stari in mladi" v štirih dejanjih. Igra je zanimiva in igralka se bodo potrudili, da bo dobro izvajana. Igra nas spominja, kako se je v starih časih godilo v domovini in kaže, kako so spoštovali mladi ljudje stare starše. S to igrano dramsko društvo "Balkan" odpira sezono, zato se je vsi udeležimo, da bomo napolnili dvorane, obenem bomo pa dali igralcem več veselja do kulturnega dela. Za ples bo igral dobro poznani Verovškov orkester. Vstopnice se dobijo pri oskrbniku SDD na Prince ave. Zagotavljam vam že sedaj, da tisti, ki bo videl igrano, jo ne bo kmalu pozabil, ker prilika, videti igrano, se ne nudi vsak dan.

Na veselici Ženskega kluba je bilo navzočih le par direktorjev in nekaj delničarjev, večina Jutrovcev je pa spala doma. Maršalko, ki je prišel, je vprašal po Jutrovcih. Ženski klub dela v korist SDD in dožnosta vsakega delničarja je, da se udeležijo veselice, ker vrednost delnic je odvisna od uspešnih priredb. Če se ne boste udeleževali priredb, to je enkrat opominjam Jutrovce, da ne bi doma spali dne 27. okt., ve žene jih kar s seboj pripeljite.

Imamo par kulturnih delavcev, ki se udeležijo vsake veselice, naj bo te ali one organizacije, ker se zavedajo, da ni lepo, če je dvorana prazna. Ako se bomo vsi udeležili igre, se bomo spoznali vsi, ki stanujemo na Jutrovem, udeleženci iz drugih naselbin pa bodo videli, da nismo popolnoma zaspali. Vstopnina k igri je samo 75c za odrasle in 25c za otroke. Torej vsi v SDD 27. okt.!

Newburški poročevalci.

Deveta konferenca JSZ.
Piney Fork, O. — Kot je bilo že parkrat naznanjeno, se konferenca klubov JSZ za vzhodni del države Ohio in zapadni del države W. Va. odprla dne 27. oktobra ob 10. dopoldne pri a. Sumarju na Blaine, O.

Na konferenci bomo imeli običajni dnevni red, pregledali bomo dosedanje delo, da bomo videli, kaj vse smo dobrega napravili v zadnjem času za delavski razred in da izdelamo načrte za nadaljnje delo. Na konferenco imajo prost vstop vsi simpatizirajoči in oni, ki se zanimajo za socializem.

Delavstvo po naših naselbinah se mora organizirati v soc. klubih, prirediti mora razne sestanke, na katerih se lahko pogovarja, kako odpraviti krivice, ki jih je ustvaril sedanji krivični kapitalistični sistem. Posebno rudarji, ki so veliko izgubili, ko je bil njihov štrajk poražen, bi se morali zanimati za delavske organizacije. Krivdo za poraz lahko pripisujejo svojim voditeljem, delati pa morajo vseeno na to, da pridobijo svoje pravice nazaj.

Potrebno je, da se konference JSZ v našem okrožju poživijo, zato pridite na zborovanje, na katerem se bo razpravljalo o vaših problemih.

Nace Ziemberger, tajnik konference.

Razvaline gradu v Donavi.
Budapešta, 16. okt. — Donava je valod dolgotrajne suše tako upadla, da so se pri Paki pokazale iz vode razvaline gradu, ki je bil seridan leta 1705 in kasneje porušen v vojni.

Volikani in pritlikavci med ptic

Ljudje imajo večinoma zelo enostranske pojma o velikosti ptic. In to zategadelj, ker je v življenju mnogo več priložnosti, da vidijo velikane med njimi kakor pritlikavce. Slednje je v muzejih lahko spregledati, v zooloških vrtovih pa se lažje prepoznajo — če jih vobče tam drže; zakaj silno težavno jih je udomačiti in privaditi na suženjstvo.

Noj — največja ptica.

Nedvomno največja ptica je afriški noj. Njegov vrat meri v dolžino 1 meter; noge so visoke 120 cm, krila pa ima zelo kratka. Tehta 50 do 60 kg.

Ker smo že pri noju, opozorjam takoj na težavnost razlikovanja, kateri ptic je večji in kateri manjši. Če motrimo žival po stopi, ko drži glavo pokonci, je naš vtis čisto drugačen kakor tedaj, če je žival močnejšega života, kratkokraka in kratkega vratu. Tudi velik kljun, kakor n. pr. pri pelikanu, napravi žival impozantnejšo in večjo nego je v resnici.

Tega merila ne smemo pozabiti niti pri ocenjevanju kril. Velika razpetina ptičjih kril še ne pomeni, da imamo pred seboj velikega ptiča. Primerjajmo v tem pogledu samo albatrosa z veliko dropljo, pa bomo videli, da presega albatros dropljo zelo po dolžini kril, da si je droplja mnogo večja in znatnejša od njega.

Ptič, ki seže do stropa.

Kar se pa tiče afriškega noja, ni nobenega dvoma, da je to največja ptica, s katero se ne more primerjati nobena druga. In vendar imamo dokaze, da sta tudi noja prekašala dva njegova ne posebno daljna sorodnika, tako zvaní moa (dinornis) na Novi Zelandiji in noj z Madagaskarja (epijnornis). Oba sta bila precej večja od njega.

Današnji afriški noj je visok povprečno 2.75 m. Moa je bil za nekaj čevljev, v nekaterih primerih celo cel meter višji. Ptič, ki je segel do stropa, je bil že nekaj imponujočega.

Da bi ga videli živega, pa smo prišli kakih sto let prepozno na svet. Po ljudskih izročilih je moa živel in so ga videli še sredi prošlega veka. Našla so se tudi njegova jajca. Za takšen eksperiment, ki je bil 30 cm dolg in 20 cm širok, so plačali v Londonu l. 1880 več deset tisoč dolarjev. 13 steklenic vina v jajčji lupini. Med noji na Madagaskarju so bili takšni, ki so merili do 5 m v višino. Njih jajca so se našla večkrat, zato so bila razmeroma poceni. L. 1899 so plačali v Londonu za takšen primerok komaj 500 dolarjev. Nekí francoski trgovec, ki je baje videl takšno jajce, pripoveduje, da je bilo v njem prostora za 13 steklenic vina. Antialkoholiki pa so izračunali, da je bilo jajce težavljat šestkrat večje od jajca današnjega noja ali približno tolikšno, da bi lahko spravil vanj 148 kurjih jajec. Se nazornejšo sliko dobimo, če povemo, da je bilo v jajcu epijnornisa prostora za 50,000 jajec drobnega kolibrija. Te vrste noji so baje živele še v začetku prošlega veka, čeprav so bili že tedaj redki.

Kondor in jastreb.

Za noja smo sigurni, da mu gre prvo mesto med pticami. Kateri ptič pride za njim, se že težje presodi. Seveda bi bilo pravilno, da bi uvrstili za nojem nanduja, emuja in kazuarja, toda te ptice so sorodne in zato ne pridejo v poštev za primerjanje.

Največja ptica za nojem je južnoameriški kondor, ki v mirnem položaju sicer ne napravi izrednega vtisa, zato pa preseneti človeka, ko razpne svoja krila.

Kondor meri v višino približno meter. Toda ko razpne peroti, doseže velikost 2.75 m. Nekatero vrsto se pa celo za znamenje večje, namreč 2.80 m. V splošnem pa se kondor in jastreb postavita lahko noju ob bok kot največji ptici naše dobe.

Orli in štorilke.

Poslej se jedva lahko reče, da je kakšen ptič absolutno velik. Morebiti bi morali zaradi vrstnega reda omeniti najprej laboda, veliko dropljo, žerjavo, harpljo, ki živi v Srednji in Južni Ameriki. S strahovitim orožjem

je previden morski oreh. Za njim pridejo na vrsto pelikani, nekateri vrste štorilke, n. pr. ameriška štorilka in njeni sorodniki, marabui in še nekatere druge ptice. Štorilke se zdijo velike zaradi dolgega kljuna in vratu, nog in peroti.

Kolibriji.

Manj znani od velikanih so med ptiči pritlikavci.

Tudi tu imamo nedvomne primerke, ki jim gre prvenstvo. Vse skup uvrščamo v družino kolibrijev. Kakih pet sto vrst je teh živalic — večinoma žive sedaj v Srednji in Južni Ameriki. Njih mera je zelo različna. Nekateri so dolgi 21 cm, drugi komaj 6.5 cm. A v tej dolžini sta že vračunana kljun in repek. Život je mnogo krajši in meri komaj 3 in pol do 4 cm. Kakor pa je narava pri njih ustvarjala štedila s snovjo, tako jih je lepo popisala s barvami in sijem. Kako majceni so kolibriji, si lahko predstavimo, če pomislimo, da skrije jastreb pod svojimi razpetimi krili lahko nekaj sto kolibrijev.

Jajčeca kot fižolova zrna.

Čeprav se velikost ptiča ne razna po velikosti jajca, iz katerega se mladič izleže, vendar lahko amatrsko za pravilo, da sta si ptič in jajce v nekem do ločenem razmerju. Izjema pri kukavičju, ki leže dokaj drobna jajca, samo potrjuje pravilo. Največja jajca znese torej afriški noj, najmanjša pa kolibriji in njim sorodni palčki med ptičami.

Vesti iz Kanado

Naseljevanje na vladna zemljišča.

Winnipeg, Manitoba, Kanada. — Na vladna zemljišča v provincih Manitobi, Saskatchewanu, Alberti in British Columbij se je naselilo v prvih osmih mesecih tega leta 10,484 novih "homesteaders" ali 1866 več kot v enaki dobi v prejšnjem letu.

Od vlade so dobili 1,677,440 akrov sveta. V večini slučajev je svet precej oddaljen od železnice, vendar je jako rodovit. Vsek naseljenec plača \$10 registracijske pristojbine, in ako obdela gotovo število akrov zemlje v prvih treh letih, postane zemljišče njegovo.

Dobitkec železnice se znižal.

Montreal, Kanada. — Čisti dobiček kanadskih železnic — državnih in privatnih — se je v prvih osmih mesecih znižal nad dva milijona dolarjev v primeri z enako dobo lanskega leta. Čisti preostanek državne železnice znaša nad 29 milijonov dolarjev in Canadian Pacific (privatne) nad 23 milijonov dolarjev. Po obsegu je prva velika večja kot druga in je največja železnica na svetu. Ima nad 23,000 milj prog.

Gradnja cest v Kanadi.

Ottawa, Kanada. — V zadnjih treh letih je Kanada zgradila 16,710 milj tlakovanih cest. Vseh tlakovanih cest ima sedaj 64,121 milj. V ta namen je v zadnjem letu potrošila skoraj 39 milijonov dolarjev, za vzdrževanje pa skoraj 19 milijonov dolarjev. Tlakovanih in netlakovanih cest ima 381,677 milj ali 15 krat toliko kot je daljava okrog sveta.

Poi stotletja za razvoj vodnih sil.

Ottawa, Kanada. — Poi stotletja bo vzelo Kanado, predno upreže vse vodne sile v svojo proizvodnjo električnih sil po mnenju J. A. Ellisa, predsednika lokalne hidroelektrarske kompanije. Produkcija in distribucija elektrike je v Kanadi v veliki meri v državnih ali občinskih rokah.

Vlada ne more preprečiti izvoza likerjev.

Ottawa, Kanada. — Kanadski justični departmet je na vprašanje premijera odločil, da vlada ne more ustaviti izvoz alkoholnih pijač v Združene države. V to svrhu bi moral parlament sprejeti posebno postavbo.

Trije delavci zgoreli v tovarni.

McKeesport, Pa. — Vrelo tekoče železo je 14. t. m. pljusnilo po gruči delavcev v tovarni National Tube Co. Trije delavci so bili na mestu mrtvi in osem drugih je opečenih, eden težko.

Ruska naselbina najsevernejših Evropevc

Trinajst sob za sedmero mož. — Sovjetska naselbina v Franc Jožefovi deželi. — Pet mesecev nepretrganosti, trije meseci slepeče luči.

Franc Jožefova dežela, ki jo je leta 1873 odkrila avstrijska ekspedicija Payer in Weyprecht je bila pred tremi leti, meseca maja 1926, proglašena za sestavni del ozemlja sovjetskih republik v Rusiji. Ze l. 1870. pa je ruski učenjak in revolucionar Krapotkin dokazoval, da eksistira na severu Nove Zemlje nemaha dežela, pokrita z ledeniki, tako da pomeni dežela Franca Jožefa v bistvu to rusko odkritje.

Sovjetska vlada bo sedaj poskušala z časno kolonizacijo, ki bo imela zaenkrat samo znanstvene svrhe. Dala bo zgraditi v deželi Franca Jožefa tri hiše, ki naj bi nudile zavetje prvim njenim naseljencem. Njih število bo skromno — samo sedem mož bo in vsi bodo služili znanosti. Poveljnik naselbine bo državni fizik Iljaševič, znani raziskovalec polarnih zemelj. Severnega podnebnja je že vajen, ker je prebil dve leti na Novi Zemlji. Drugi bo meteorolog Saškovskij, tretji zdravnik Georgijevskij, četrti strokovnjak za radio tehnik Frankel, peti kuhar Snaharjev, šesti mehanik Murov in sedmi pomočni delavec Aleksin.

Vsi pa bodo imeli vedno polne roke dela, zakaj njih naloga bo opazovati vreme in beležiti vremensolovne podatke. Radio bo imel pri tem največ dela, zakaj postaviti se bo moral v posredovalno službo s svetom, posebno z Rusijo in ji bo moral vsak dan sproti poročati o vremenskih razmerah. Moskovska vlada polaga na to največjo važnost. Meteorološka služba v Evropi je silno slabo razvita in če je nezanesljiva, da se ji časih poamehujejo, so krive temu pomanjkljivo organizirane opazovalne postaje na severu naše zemlje.

Zrak v arktičnem ozemlju Franca Jožefove dežele je silno jase. Če ni megie, lahko opazuje človek s prostim oesom 50 km na daleč ladje, ki jih razloči do zadnje podrobnosti. Tudi najbolj ledolomilec rabi več dni, da se skoz led približa svojemu cilju, med tem ko ga oni na ledu vidijo že oddaleč in se ga veselijo.

V treh hišah, ki jih bo postavila Rusija, bo imel vsak član kolonije svojo sobo. Vsi skup pa bodo imeli na razpolago jedilnico in kuhinjo. V bližini prve hiše bo drugo poslopje, ki bo služilo higijenskim svrham. Tam bodo kopalnice, dočim bo tretje poslopje zidano kot skladišče in namenjeno samo čuvanju živil in hrane.

Sovjetska vlada bo oskrbela kolonijo z vsem potrebnim za tri leta, njene člane pa bo izmenjavala vsako leto, zakaj delj ne bo mogel vzdržati nihče v neznosnem mrazu. Treba je namreč pomisliti, kaj pomeni za Evropo živeti v takšni puščobi mesece in mesece, imeti pet mesecev popolno temo, tri mesece slepečo solčno luč, sicer pa meglo in skeleč mraz. Srednja temperatura znaša v teh krajih 30 stopinj Celzija, kadar pritišne mraz pada živo srebro do 50 stopinj pod ničlo.

80-LETNICA SLAVNEGA RUSKEGA UČENJAKA.

V Leningradu je praznoval 80letnico svojega rojstva znameniti fizikolog Ivan Petrovič Pavlov. Čeprav nasprotuje sovjetski vladi in razredni politiki, ga je baš vlada najbolj počastila na njegov dan. Dovolila mu je podporo 100,000 rubljev za njegov laboratorij, poleg tega je pozvala leningrajski sovjet, naj prepromet s vozovi v vsem okoliu tega laboratorija, da bo stari učenjak lahko mirneje delal.

Ameriško življenje

13.

Soprog s pralnim strojem.

Stvar bi ne bila zanimiva, če bi ne bilo pralnega stroja zraven. Frank Sikora (ime ni romantično) si je zamislil dober romaneč, a pokvaril ga je, ker je bil preveč praktičen. Nekje v New Yorku je pustil ženo in tri otroke, s seboj pa je vzel pralni stroj, da bo imela druga žena kaj dela. Vzel je namreč s seboj tudi drugo ženo z dvema otrokoma.

Sikora je pripeljal svojo novo družino v Chicago. Pralni stroj, ki ga je poslal po ekspresu, je nekje zaostal in to je bila njegova smola. Stara žena, ki je pogrešala moža in stroj, je izvohala kam potuje stroj in šla je za njim. Stroj je bil dostavljen na 24 W. Delaware Place in tja je prišla kmalu tudi policija, ki je klicala Franka na postajo. Na postaji je Frank našel svojo pravo ženo, ki je odločno zahtevala, da se oba — Frank in pralni stroj — vrmeta v New York, ker ona potrebuje oba. Frankova zadrega je narasla, ko je prišla za njim na postajo tudi nova žena in — da bomo popolna — tudi njen možček je prišel iz New Yorka. Možček ni toliko zahteval nazaj žene, odločno pa je hotel imeti vsoto \$1040, katere mu je zmanjkalo z ženo vred. Policija je preiskala Franka in res je bil tisočak v njegovem žepu.

"Ta denar je moj!" je protestiral Sikora. "Denar je moj!" je rekla nova žena. "Samo moj je!" je prisegal zapuščen mož. In ta falot je moj in pralni stroj je moj!" se je jezila zapuščena žena.

Ker je bila policija tudi v zadregi, je zaprla vse štiri, dokler se ne razvozla ta voz. Vsega tega je bil kriv pralni stroj.

Rudarski boj

Rudarska unija v Illinoisu je spet v boju. Zakaj je boj? Za boljšo mizro, krajši delovnik, stalno uposlenje ali kaj drugega v korist rudarjev? Ne. Kaj bi s tem!

Boj je zaradi blagajne illinoiskih rudarjev. V illinoiskem distriktu je še edina blagajna stare rudarske unije, ki nekaj šteje. V drugih distriktih je po zadnjem štrajku vse skrahiralo. Stavka je bila izgubljena, unija je propadla in blagajna je šla. Samo Illinois je ostal. Sicer je tudi tu unija precej oskrbljena na članstvu, ker ni dela za vse stare člane, toda tu je ostala pogodba z najvišjo mizro med vsemi distrikti, ostala je zaprta delavnica, ostal je "check-off" in ostalo je še nekaj drugih drobtin. Glavno pa je, da je ostala blagajna.

To blagajno bi rad dobil John L. Lewis, ki vodi rudarsko unijo United Mine Workers of America, vodi že deset ali enajst let take imenitno, da je zadnjo stavko zavozil tja, kjer rastejo gobe. Lewis potrebuje denarja. Ni ga sram, da jemlje od rudarjev \$12,000 letne plače in torej skrbi, da se predvsem njemu dobro godi, njegov "office" potrebuje še dosti in dosti.

Illinoiski distrikt je po izjavi distriktnega predsednika Pishwicka in tajnika blagajnika Nesbita vplačal v centralno blagajno unije v Indianapolis šest milijonov dolarjev v času Lewisovega predsedništva. Pred kratkim je distrikt "posodil" Lewisu \$50,000 za "uradne potrebe." Vse to ne zastopuje. Lewis hoče vse, kar imajo rudarji v Illinoisu.

Pripomniti je treba resnici na ljubo, da niso voditelji illinoiskega distriktla nikakršni sijajni karakterji in vzor-možje, ali toliko so pametni in dostojni, da nečajo več držati žaklja Lewisovi mašini. Napovedali so mu očiten boj in ga udarili po prstih. Zadnji distrikt, ki še nekaj šteje, je rebeliral. Lewisu bo zdaj odzvonilo. Tudi največja mašina ne teče brez denarja.

Ako nas ne varajo vsa znamenja, bo konec tega konflikta za blagajno illinoiske rudarske unije prilično interesanten.

Evropa v angleški šoli

Te dni je prišel v New York odlični danski časnikar Viggo Cavling, urednik vodilnega danskega dnevnika "Politiken" — in kaj je povedal ameriškim časnikarjem? Rekel je, da je Evropa poplavljena z ameriškim govorečimi filmi, ki silijo Evrope, da se uče angleško. Vse kaže, da Evropa sprejme angleščino kot mednarodni jezik. Na Danskem, v Nemčiji, Holandiji, Belgiji, Franciji, Švici in v drugih deželah se odpirajo tečajji angleškega jezika na zahtevo publike, ki hoče razumeti ameriške govoreče filme. Danske šolske oblasti so uvedle angleščino v šole kot obvezen predmet.

S Cavlingom je prišla v Ameriko tudi osemnajstletna danska gospodična Lis Toraleff, ki se udeležila mednarodnega govorniškega konsta v Washingtonu; govorila bo seveda angleško.

Tako Amerika amerikanizira Evropo. Ker se Evropa sama noče ganiti, jo drugi pripravijo k novemu dnevu. En sam oficelni in občevalni jezik je absolutno potreben Evropi. Zdi se, da je angleščina najprikladnejša za to mednarodno vlogo.

Burt M. McConnell, intelektualce iz Massachusettsa, je odšel v pragozde v Kanadi, da poskusi življenje "jamskega človeka". Zavil se je v sirove živalске koče, ogrenj si dela na najprimitivnejši način z drgnjenjem lesa ob les, hrani se s tem, kar sam ujame ali najde užitenega in spi v votlinah. Obenem bo pisal o doživljajih in vtisih iz svojega "divjaškega" življenja.

Nič ne škodi, če mož poskusi tudi to. Takih asketov se ni nikdar manjkalo na svetu. Koliko so na boljsem oni možiki in ženske, ki se zapro v kloster? Mnogi koketirajo s smrtjo iz same radovednosti — ker si ne morejo misliti, kako človek pride ob zavest. Kakor reče no: škodi hi — in ne bo, če se možu tako priplubi "jamsko" življenje v Kanadi, da se nikdar več ne vrne med civilizirane, mehkužne barbore.

Ubogi Kitajci! Dve vojni imajo in nihče ne simpatizira z njimi!

Vesti iz Jugoslavije

ČAS JE — ZDRAVNIK.

(Izvirno.)

Mežice, 1. okt. 1929.

Mežici dolini je med delavci nekak let vladala socialna sekta "Bernotovec", ki imeli tudi "ideje": žitna vaša, javni računi in — obrekovali. Antona Kristana. Njih fante, ki so se šel tako daleč, da so izšli pred 2 letoma proti "Skupni Dom" ter so besedovali "Krištovoštvu". Pobjili Kristanu, če bi prišel na zbor. Pobili bi ga...

Prešli pa se nista dve leti, sept. popoldne pa pride v pismo Antona Kristana v spremstvu Lovra Kuharja mala deputacija iz Mežice in Črne, na čelu Ivan Čop, predsednik Skupnega doma... Na vprašanje s. Kristana, kaj želijo, je predsednik Skupnega doma iz Mežice povedal, da prosijo pomoč od njega, ker je njih Skupni dom pred polomom. "Zavozili smo naša voditelja, Moderni in Bernot nista gospodarji, ne znata gospodariti — prišli smo do prepuščanja, da smo greli proti vam. Pomagajte. Prišli v Mežico in Črno."

Zadr. Kristan je po razgovoru deputacijo in po pregledu listin obljubil pomoč, "če je še moč". V nedeljo 29. sept. se je šel vrtil v Črni pri županu, ki tu bivši Bernotovec, zbor tu bivši Bernotovec, na katerem je referent — z. Anton Kristan — tisti, ki bi ga bili še pred polom linčali, so ga tako sveto poslušali, kot se nikoli nobene. Ko jim je razložil njihovo pismo, so vzklicali: "Zakaj Vas ne nismo prosili pomoči?" — "Porivila sta se bivši oblatni po pismo soc. stranke zadr. Grčar Maribora ter ravnatelj Konsumnega društva za Slovenijo France Koblar iz Ljubljane, por je sprejel Kristanovo spono, ki ga ima odbor skupnega doma izvršiti ta namen. Če bo sposoben ta načrt izvesti — kar so pač obljubili — Skupni dom ta teden prečel v Konsumnega društva za Slovenijo. Če niso sposobni — napr. kajti v 2 letih so napravili pristasi "čistih računov" in javne kontrole — 300.000 zgru-

Seveda: knjigovodstva nimajo — blagajne knjige ne — sive sive rodil sektarenje in natizem.

S. A. Kristan pa ima zopet silno zadoščanje in dokaz, da osteno delo povsod zmaguje.

Nesreča ne počiva.

Ljubljana, 1. okt. 1929.

0 resničnosti pregovora priporočila o nesrečah iz raznih krajev.

Uboj v Čužni vasi na Dolenjskem. — V imenovan vasi so 28. sept. zjutraj 76-letnega posestnika Antona Debeveca, domačega Bancerle, mrtev našli. Oni so ga na koncu vasi neznani storilec napadli, kar se vidi iz mnogih ran in prebite lobanje. Pobili so ga na tla. Ljudje so alarmirali orožnike, ki so se takoj podali na zaledovanje stoev, a niso doslej našli še nobene sledi. Pokojni Debevec je bil po vsej okolici znan šegav in drovoljen možakar, star lovec in ugleden posestnik.

Nesreča s smrtnim izidom. — petek zvečer se je v bližini Kovja pripetila težka nesreča, ki je zahtevala človeško žrtve. Na poti poleg Dijaškega doma sta padla zakonca Jože in Fanika. Žid krumpir. Ko sta bila gotovo s kolanjem, sta začela krompir spravljati na voz. Ko sta napolnila, je hotela žena splezati na voz, da bi se peljala domov. V tem času sta bili vpreženi kravi. Žena je stopila na kolesnico, tačas pa sta kravi potegnili in ženo je padla vznak naravnost pod kolesa. Voz je šel z vso težjo in jo je prešel. Žena je ostala mrtva, ko je začel ženin kričati, kakor je z drugimi potegnil ženo izpod koles ter jo položil na voz. A predno je prispel k ženi, je stanka izdihnila. Njen mož je s krompirjem zapeljal tudi svojo ženo domov. Delo vas.

Vom v Ljubljani. V železnižni žilica so pred dnevi vložili.

IZ PRIMORJA

Strasna avtomobilska nesreča na Krasu. Popoldne so imeli popoldne, popoldne je prišla smrt. Dne 28. sept. proti večeru je pod avtomobil, prihajajoč iz Sežane, cestno zatvornico v bližini Opčin in se zaletel v tovorni vlak. Tresk je bil strašen. Dve osebi sta obležali mrtvi, šest je bilo težko ranjenih. Mrtva sta tržaški krmar Anton Flego in mornar Ivan Flego, med težko ranjenimi sta bila mornar Roman Tel in njegova žena, 20 letna Antonija Micoli. Poročila sta se oni dan dopoldne v Trstu, popoldne so napravili izlet na Kras, kjer so se dobro gostili. Ranjenec so spravili v tržaško bolnico, kjer je novorojenčka podlegla poškodbam.

Pasja grobnica v Prvačini. Gorški "Novi List" poroča o posebnem dogodku v Prvačini v Vipavski dolini. Nekaj gospe je obel pašček. Poklicani so bili na pomoč trije živnozdravniki. Sklenili so operacijo. Izvršili so jo, "pacient" pa je poginil. Jok in stok v hiši. Naročena je bila takoj krsta, pašček je bil balzamiran, zidar je po naročilu napravil betonirano grobnico. Pri pogrebu so se držali vsi avdačnost in resno. Operacija je stala 600 lir, drugih stroškov je bilo 400 lir.

Smrtna kosa v Juljski Krajini.

V Dobrvljah na Vipavskem so pokopali znanega posestnika in mizarja Ivana Rustjo. Pokojnik je bil dober gospodar in zaslužen zadržni sodelovnik. Blag mu spomin!

Drage besede. Anton Šfiligov iz Biljane v Brdin je spregovoril v krmi par besed proti papežu, italijanskemu kralju in Mussoliniju. Gorški sodniki so ga obsodili zaradi tega na dve leti in 10 mesecev ječe.

Požari. — V Postojni je zgorela do tal neka stanovanjska hiša pri vojašnicah. Stranke trije veliki škodi. Malo pozneje je zgorela na nasprotni strani vojašnice nova še prazna baraka. V Zadlasku na Tolminkem sta pogoreli dve hiši in senik kmetov Valentina Kavčiča in Matije Kende. Škode je okoli 50.000 lir. V Studenem pri Postojni je zgorela hiša kmeta Josipa Milavca. Škode je 30.000 lir.

Otrok na verigi. V Pestersedu na Madžarskem so oblasti odkrile zverinskega človeka. Paše se Peter Szabo in je sluga. Pred časom je vzletel otroka nekake druge zaposlene kamnopska, 10-letno Katarino Mennerjevo v oskrbo. Oče mu je plačeval dogovorjeno vsoto denarja za stanovanje in hrano hčere. Szabo se je nato lotil "sistematične vzgoje". Zapri je dekle v hlev in jo je privezal na verigo. Katarina je sicer večkrat klicala na pomoč, pa je sicer sicer niso nikoli slišali. Slednji jo je nekdo videl in naznanil živinskega skrbnika političnemu oblastvu. Ko je to pozval Szaboja na odgovor, se je rednik izgovarjal, da je hotel otroka navaditi na red in poslušnost. Trdil je tudi, da je hotel Katarina pobežati in da jo je zaradi tega priklenil na verigo. Proti Szaboju je uvedeno postopanje kakor predpisuje kazenski zakon.

Konec plešočih medvedov. Evropsko središče za dresuro plešočih medvedov je bila skozi dolga stoletja vasica Ustov v Južni Franciji. Zdaj bo naselbina izgubila sloves in tradicijo. Prebivalci so se namreč navadili dresure in se hočejo lotiti koristnejšega dela, ker se dresura kosmatinca baje ne izplača več. Bilo je pa prejšnje čase tako, da je imela vsaka hiša pred vrati kol in verigo, na kateri je plezal medved na gospodarjev ukaz. Vsaka žival se je naučila hojiti po dveh, dvigala teklekice s šapama in sličnih veščin. Ko je odrasla, se je odpravila gospodar ali njegov sin s kosmatincem po svetu in služil denar. Kadar pa se je medveda navadil, ga je prodal pravemu zverinjaku in se je vrnil domov na dresuro nove živali. Delni povod za opustitev medvedarstva v Ustovu je tudi izboljšanje živali v Pirenejih, kjer so medvedi postali že prav redke prikazni.

V osrčju Azije

Piše Nikolaj Roerich.

Vselej sem se čutil v presrečni zvezi s Parizom in Francijo. Ondi sem izpolnil svojo izobrazbo v umetnosti. Ondi je Fernand Cormon bodril moje korake proti samostojnemu delu. Tamkaj sem se navadil ljubiti Gauguina in Van Gogha. V pariskih cerkvah Notre-Dame in Sainte-Chapelle sem v mavricah luči, ki padajo skozi barvita okna, sanjari o srednjeveških legendah.

Na Francijo sem zopet mislil v Transhimalaji, kadar smo tam našli naleteli na menhirje in kromlehe. Moja misel je živnila v Bretanji, proti daljnemu Carnacu. Ondukaj najdeš iste tihote ograde iz kamena, iste labirinte, polne skrivnosti. Niso li isti druidi "čuvarji solnce" postavili te vodilne znake na poti v spoznanje tajnosti?

Presenetljivo je bilo, tretji v Tibetu, po ledenih vrhuncih Transhimalaje, na taista znamenja kakor nekoč. Prineali so nam mečev. Ročaji teh tako značilnih mečev so obogateni s turki. Ne prihajajo mar iz gotških grobov? Ne, to so meči tibetskih vojščakov.

Odkod prihaja ta spona, ta klupa, okrašena s levo podobo? Slično spono je našel Kozlov v Mongoliji. Moj sin Svatoslav hrani eno tako klupo v svoji zbirki. Ta klupa izvira iz Tibeta, brez dvoma je zelo stara; skovana je bila v Derzeju.

Kakšen izvor ima ta fibula, na kateri se vidi dvoglavl orol in ki se zdi pripravljena za sklenino? Čisto podobna zaponi je bila najdena v tumulih, nazvanih "gorjaški grobovi" (tombeaux de orcha), na severnem Kavkazu. Sponka, ki jo imamo pred očmi, izhaja iz Doringa (kar pomeni "dolgi kamen") v Transhimalaji; zelo je starinska. Krasila je "kokošnik" ženske, ki se je kaj nerada ločila od nje.

Kako to, da se dobi v Transhimalaji kokošnik, ta slovanski nakit? Kdo ve? Kdo bi mogel razložiti, kako je pristni kokošnik, ves od škriata ter ves posejan z vrstami draguljev in drobnih školjk, proniknil vadije v Tibet?

Naposled, čigavi so ti starinski grobovi, obkroženi s sivimi gomilami? Ti tumuli, bi dejal, se dvigajo na robu zgodovinskih knjiž.

Tibetci časte simbol enoročarja in zagotavljajo, da biva jo v njihovi deželi antilopeki enoročar. Anglez Hodson jih je baje videl.

Te pripovedi oživljajo spomin na samoroce, ki sem jih svoj čas opazil na grobovskih ribah in na preprohah v Clunyskem muzeju.

Star katoški misijonar je trdil, da se je kraj, kjer se danes dviga mesto Lhasa, njega dni nazival Gotha. Je li to golo naključje? Ali zmota? Toda stari misijonarji so tako vestni v svojih podatkih kakor stari kitajski romarji. Prepričali smo se, da jim smeš verjeti.

Vse to prispeva, da tem jake obrnemo svojo pozornost na vrhove v Transhimalaji. Evo vam pomnik črne vere — Bonpo — mračnega verovanja s svastiko. (V sankstu; križ s kljukami na koncih, kljukati križ. Sanskritsko svasti — sreča.) Nauk o ognju. Češčenje bogov svastike. Nič od vsega tega doslej še ni bilo proučeno in prevedeno.

To vemo, da je vera "bonpo" sovražna budizmu. Vemo, da v pričetku nauka našletimo na nekega tajinstvenega "zakletnika", čigar životosip se neznansko strinja v svojih podrobnostih z budizmom. Vemo, da lonpovci vrše vse obrede nasprotno budizmu. To je nekakšna črna maša. Toda vir sam in globine tega prastarega nauka še niso razkriti. Človeku se vse nekam tako zdi, da so tu znamenja, ki nas bodo privedla nazaj na proučevanje ognjenega kulta, na druidske obrede, preoblečene in domala zabrisane.

Zdaj pa še sledovi životinjskega sloga: na opekah so vrtnice podobne severnih jelenov. Ta slog se mi je vedno zelo privlačil in vsakdar sem bil mnenja, da se bo dolgo od njih ustaviti, kadar bomo proučevali preseljevanja narodov.

Toliko nepričakovanih, neslutnih stvari je. Velika du-

hovna svoboda je potrebna nam pram slednjemu predsodku, da zlahka dosežemo te vrhunce. Kar pa je nad vse presenetljivo, je samohalski nauk. To ime, v Aziji sveto, je do danes prav mlokumu znano na zapadu. Samohalska doktrina — ta "zaklad bodočnosti" — torej izraža svet vseh vednosti, najboljši del narodnih nadi. Razboritost samohalskega uka se je počela v alvi davni. Deloma ga je razodel Atiša v "Kalačakri". Drugi odlomki so razpršeni po "jogah" in po legendah o Rigid-Djapu, vlastelinu v Sambhali. Ta "nauk prihodnosti" je obdan z globokim spoštovanjem. Teško je pripraviti učenega lamo, da bi govoril o Sambhali. Selé kadar je prepričan, da niste ne izdajalec, ne vsakdanji radovedneš, vam razkrije nekaj potankosti. Iz tega si boste mogli takoj sestaviti cel mozaik, ako je vaša znanost sposobna razumeti znamenane črte simbolov in znamenj.

Dragoceno je vedeti, da ti znamenja ne merijo proti abstraktni metafiziki, marveč proti spoznavanju bitja, ki se bliža težnjam moderne vede.

Dragoceno je videti, da je tudi tamkaj znanost najzanesljivejša vez enotnosti. Uročne razlike med Istokom in Zapadom izginajo in vsakdo govori v svojem jeziku o taistem razvoju, ki ga je delno človeštvo.

Vi jim pripovedujete o Milhicanovem kozmičnem žarku, o magnetnih udarjih, o čudežni sili kisika. Samohalci pa vam odgovarjajo, pravé o ognju (ani-jogja), o "težnosti mlati", o kopljenju strupov, ki jih proizvaja jeza in razburjenje, o novih oblikah bolezni, katerim se je izlahka ogniti s proučevanjem "duševne energije".

Na teh daljnih višavah, ako znaš skupen jezik, utegneš čuti izredne stvari ter tudi razodetja, ki se dade takoj porabiti za sedanjí razvoj. A tam, kjer je sila misli tolikanj napeta, kjer se skriti nagibi izpraševalci tako izlahka razodenejo, je treba kazati ne preprosto razodetost, ampak resno pozornost. Teh razodetj ni možno posneti v nekoliko besedah. Takisto se ne da govoriti na kratko o "velikih mahamatmah" in o "materi sveta", po kateri hrepeni srce Azije, napovedujoč "dobo ženske".

O nevarnostih našega potovanja mi govorite? Tudi o tem je treba posebnega umevanja. Stopati akoč veliko mesto v trdni temi je gotovo opasnije nego iti skozi puščavo. Ze oddale opazite na gazi opuščene zvezhe blaga. Tovorna živina je poginila ali opekala; blago se je o-stavilo kraj poto do prihodnjega pohoda. In nihče si ne bi drznil dotakniti se tujega imetka. V mestu morda ne bi bilo tako.

V gorovju pridirka bogato oblečen Mongol, ki ga ne poznamo, proti našemu taborišču. Dospo do nas, plane k nam, zašepeta: "V Meidžijemskem prelazu preži 50 konjikov na vas. Čuvajte se! Pošljite izvidnike. Jaz sem prijatelj." To reči izgine v gorске megle. A dva tedna kasneje se je opozorilo našega neznanega prijatelja izkazalo. Jezdec se mahoma pojavil, nas napadejo. Toda mi smo ukrenili vse potrebno. Naša pripravljenost na boj in naša ugodna postojanka preseneti sovraga. Pogajanja. Grozimo, da jim bomo porušili žurte (nomadska bivališča) in pokončili črede.

Protivnik se vda. Na večer istega dne se taisti neprijatelj gneto okoli naših ognjev in nam v mirnih pomenkih pripoveduje o bodočih časih Samhali.

Ze cele mesece oklepajo vojak iz Lhasse tabor. Karavana je poginila. Od 110 velblodov, konj in mežrov jih je 92 pocepalo. Zdravnik prerokuje, da bo tudi moštvo poginilo od mraza. Pet domaćinov je že umrlo. Načelnik varstvenega spremstva predlaga, da bi krenil v Indijo preoblečen ter sporočil, kaj se tu godi. Toda delovnega jezika ne zna. Brez dvoma bi ga pripril, in bi li sicer mi mogli dolgo skrivati, da ga je nestalo? Doktor spišuje brezplodne svedoče o "premišljenem atentatu na življenje ekspedicijskih članov." Tibetaki general in guvernerji nečesto priznati potnih listov, ki so jih s privoljenjem Lhasse iz-

dali tibetski opravišniki v inozemstvu. V resnici, Cantang si je prislužil naziv: "najmrzljiji kraj". Dva tabora. Goloki in "ho-ho", ki vstaja iz taborišča Golokov. "Hopa-ha", se odziva naša Horpi. Mirofujubivi ognji so pogušeni. Taborišča se vzajemno opozarjata, da se je paziti.

Tu v osrednjem Gobiju leži staro mesto Djelame, gospodarja pustinje. Djelame samega so ubili Mongoli pred dvema letoma, toda njegove tolpe križarijo še po deželi. Na kamelah jasemo, oblečeni v mongolske kaftane. Čudni jezdec se nam približajo in vprašajo, ali imamo dosti orožja. Naši Mongoli jim vpijejo: "Imamo ne samo dosti pušek, ampak tudi top, ki more celo mesto v minuti razrušiti." In ti jezdec z dolgimi pihalniki prihajajo mirno proti nam. Še enkrat zadone živahni pomenki in še enkrat zavežejo posvečene besede spono prijateljstva. Ta srečevanja so lepa nalik nizu žarnih zarj in somrakov — a tajno mesečnih lis.

Azija ima toliko darov, da v resnici ne vem, ali bo možno prenesti na platno in v spise, čegar smo se tam naučili. Visoki vrhunci so nepozabni. To niso več pogorja in krni. Cela snežna dežela, polna navduhujočih čarov, nas privlači, nam daje polno zavest lepote. Kar tako se Everest pač ne zove "hrb matere sveta" in Këndžunga: "hranišče petih zakladov."

Legenda trdi, da bo ob prihodnjem obcem pomanjkanju prišel nekdo izpod vznožja in redil vesoljni svet. Seveda gre za duševno hrano.

Domael vodniki ne marajo spremiti potnikov v izvestno smeri. Prjevalsky, dr. Francke in drugi raziskovalci so zabeležili to dejstvo. Sveti kraji, prepovedani kraji! Spomnite se severnih pobočij Kajlaša, kjer so izvirki Brahmaputre. Domislite se napoled doline Kulu (v starini: Kulutu in Zahor). Na severnem delu doline, koder je hodil sam Budha, se bleste večno beli vrhunci. "Guru guri dhir", pot duhovnega gospoda.

Nekateri dedarji, cedri so-rodnega drevoja, ki se dvigajo okoli starinskih templjev, so stari nad dva tisoč let.

Imena Manu, Ardžuna in vseh velikih rajev se izrekajo po teh dolah. Tukaj je bival Vjaza, ki je zložil "Mahabharato". Tu je Vjakund, "kraj uresničenja vseh želj."

Kadar pridem v Pariz, najprej obidem Notre-Dame. Tam je toliko krasote. To navado že imam 30 let.

Kadar se spominim Azije, se moja misel upre v Himalajo. Vse težave na potovanju ne morejo zasenčiti slajnosti krasote. Je li na svetu nestvar, ki bi se zavedal lepote in se obrnil od nje? Lepota zmaguje. Vednost ustvarja.

K.

Capone obložen s umori.

Chicago. — Alphonso Capone, italijanski butelgarski magnat v Cicero, ki je zdaj v zaporu v Philadelphiji radi nožnje revolverja, je bil te dni obdožen po ženi onega njegovih gangležev, da je on sam operiral strojno, ki je pred tremi leti ubila pomolnega državnega pravdnika W. H. Swigginsa in njegova dva tovariša v Cicero. Dalje je obdožen mnogih drugih umorov. "Stotine in stotine oseb je bilo ubitih na njegovo odredbo," pravi žena Franka Blegeja, Caponejevega "krvnika." Blege pa taji vse to, češ, da žena, ki je skregana z njim, ne ve kaj govori. Policija preiskuje.

Akrobatova smrt.

Chicago. — Fred Cimono, 23-letni akrobat iz New Yorka, čigar specialiteta je bila, da je hodil po vrvi med nebežniki visoko nad ulicami v interesu filmskih družb, ki so snemale njegove drzne "stunte", je v torek dokončal svojo karijero. Med spuščanjem po vrvi iz novega opernega gledališča je izgubil ravnotežje in telebil iz visočine 20 nadstropij v množno gledalcev. Ubil je sebe in 18-letnega gledalca Johna Caraherja, kateremu je priletel na glavo, drugega gledalca je pa težko poškodoval.

TAT S STO IMENI.

Nedavno je pariška policija vtaknila pod ključ opanega tatu in vlomilca, Grka Uliasea. Ta mož je že leta in leta vneimiral pariško prebivalstvo in je hodil po svetu pod sto imeni in prav tolikimi potnimi listi.

Posebnost Uliasea so bili vloni v stanovanja odsotnih gospodarjev. Imel je pa navado, da je po vsakem vlonu, ki se je seveda obnesel, pustil na lice mesta fotografijo. Policija, ki je bila o tatvini obveščena, je menila, da ima v aliki važen pripomoček za iskanje tate. To pa se je izkazalo kot metodična prevara. Takšnega človeka, kakršen je bil vlonilec na fotografiji, ni bilo nikjer, Uliasea se je za vsako novo tatvino in vlon preoblekel, maskiral, po zločinu pa zopet navzel svojo pravo podobo. Ljudje, ki jih je policija zasliševala zaradi vlonov, so vedno trdili, da so videli v bližini oplenjenega stanovanja takšnega in takšnega moža. Toda sledovi vlonilca so se vedno zabrisali, zakaj policija ni mogla nikoli vloviti tistega, ki ga je iskala. Sele po naključju je prišel Uliasea pravil v roke. Zasačili so ga bili in flagranti in našli pri njem popačeno sliko. Ko so mu strgalili krinko z obraza, so videli, pri čem so. Mož je priznal, da je izvršil nešteto vlonov in da je izvel nešteto imeni. Na vsako ime se je lahko legitimiral, ker je razpolagal s nešteti ponarejenimi potnimi listi. Vlonilec se bo moral zagovarjati pred sodiščem zaradi zločinov, ki obremenjujejo njegovo vest, po preostani kazni v Franciji pa ga bo policijska oblast odgnala v njegovo domovino.

Kajenje pri mizi barbarstvo. V Parizu se je ustanovilo društvo, ki hoče pobljati prostištvo navado kajenja pri mizi, posebno med obedom in večerjo. Ta običaj, ki je prav za prav grda razvada, se je zanesel v francosko prestonico iz Anglije in Amerike in se je začel širiti med samimi Francozi. Našli so se pa pogumni možje, ki ga hočejo izkoreniniti, naj stane kar hoče. Revija za tobak, ki izhaja v Parizu, je začela vprašanje z javno anketo. Iz odgovorov, ki jih je uredništvo prejelo in prebralo s podpis, izhaja nedvomno stališče Francozov, ki se hočejo zavarovati zoper kajenje med jedjo kakor zoper barbarstvo najostudnejše vrste.

SEST DNI PREKO OCEANA. Hvala za to, da je bil prvi potnik na potovanju na ameriški paroblad.

PARIS, 22. nov. — 8. nov. (F. P. M.) (F. P. M.)

FRANCE, 22. nov. — 12. dec. (F. P. M.) (F. P. M.)

PARIS — 24. januarja (F. P. M.) (F. P. M.)

PARIS — 24. januarja (F. P. M.) (F. P. M.)

PARIS — 24. januarja (F. P. M.) (F. P. M.)

PARIS — 24. januarja (F. P. M.) (F. P. M.)

PARIS — 24. januarja (F. P. M.) (F. P. M.)

PARIS — 24. januarja (F. P. M.) (F. P. M.)

PARIS — 24. januarja (F. P. M.) (F. P. M.)

PARIS — 24. januarja (F. P. M.) (F. P. M.)

PARIS — 24. januarja (F. P. M.) (F. P. M.)

PARIS — 24. januarja (F. P. M.) (F. P. M.)

PARIS — 24. januarja (F. P. M.) (F. P. M.)

PARIS — 24. januarja (F. P. M.) (F. P. M.)

PARIS — 24. januarja (F. P. M.) (F. P. M.)

PARIS — 24. januarja (F. P. M.) (F. P. M.)

PARIS — 24. januarja (F. P. M.) (F. P. M.)

Poslovenil
Vladimir Levstik.